

Biturigum.

aptior, sed telluris in quibusdam partibus levitate, agricolæ minus ex voto respondet. *Brya* sereno admodum cœlo gaudet, & licet nemorosa sit, nullius tamen annonæ indiga est. *Picardia* nullius rei indiga, præterquam vini; cetera non modo suis, sed & vicinis abunde subministrat. *Nivernium* fluminibus multis irrigatur, & licet sylvosior sit, tamen pascuis egregie dives est. Metallis quoque abundat, præsertim ferri, quod hic præstans & magna copia effoditur. Lapidinæ quoque illius celebrantur. *Biturigum* provincia nullius quoque rei indiga, annuum opportunitate, qui conjuncti se in Ligerim præcipitant: varias quoque fruges cum aliis provinciis facili commercio commutat. Totâ autem Galliâ nulla est regio, ubi ver, æstas, atque autumnus suaviores sunt, vel pyra meliora, cæterique fructus præstantiores, quam in agro *Turonum*. *Cenomanorum* ager pascuis atque arvis melior, licet nonnullis partibus ne vini quidem optimi aut frumenti sit inops. *Andegavensis* provinciæ colles quidem vinetis, campi procerissimis arboribus vestiuntur, vinis albis laudabiles, ubi & linum & canabis abundat. *Normannia* licet neque pascuis neque arvis destituatur, tamen, maris vicinia, incolarum ingenia magis mercatura, quam agricultura delectantur. Neque tamen propterea aut vino, aut frugibus, aut ullo alio annonæ genere destituitur, vini quoque inopiam supplet pyrasium aut sicera. *Britannia*, insignis provincia, & pascuis læta, & frugum copia dives, vina minus laudata. *Pictorum* provincia pingui admodum gleba; frumentis, vino, lana & lino, variisque fructibus supra modum abundat, quemadmodum & proxima *Santonum* provincia, quæ non modo suis abunde sufficit, sed & vicinis impertit. *Petricorii* ager montosus asperque, & magnis nemoribus opacus, in quibus præter quercus, quas ipsi vocant *Iareur*, innumera nascuntur castaneæ, insigni tam hominum quam porcorum pastu. Nec tamen aut frumentis, aut vino caret, quantum indigenarum usus postulant. Cœlo gaudet imprimis salubri, ita ut raro pestis hic sæviat. Fontes habet sulphureos & aluminosos: nec medicis herbis aut terris caret, cum, non procul ab urbe primaria, gleba quædam rubra effodiatur, boli Armeniæ æmula. *Lemovicensis* provincia cœlo frigidiusculo, & solo haud satis fœto, triticum admodum parce, secale & hordeum paulo fert largius. Vino non satis laudata. *Arvernia* superior vini indiga, sed pascuis dives: inferior nullius rei indiga. *Borbonium* & *Forensis* comitatus, arenoso sunt solo & plerisque locis effœto, unde frumenti hic inopia. Vinum quoque nisi parce satis incolis suis indulgent. *Forensis* tamen Comitatus longe asperior est *Borbonio*. *Burgundia* vario est solo, neque tamen fruges tanta copia ubique producit, ut incolis suis abunde sufficiant: vina magis laudata: cœlo gaudet clementi: abundatque annibus. *Lugdunensis* ager tellure nonnihil macra & soluta le-

Gallia.

vique: secundum ripas tamen Araris & vinetis & pascuis amœnus est. *Delphinatus* frumento, præsertim secali, abundat, nec minus pascendis armentis idonea. *Campestris*, qua *Rhodanum* attingunt, supra modum fœcunda. *Provincia* longe fertilissima, non modo iis fructibus, quos reliquæ ferunt, excellit; sed & Aurantiis malis, limonibus, granatis, olivis. Etiam croco & oriza abundat. Sed superior illius pars vites malignæ, fructiferas arbores benignius nutrit. *Languedocia* haud dubie inter Galliæ provincias glebæ pinguedine & omnium frugum feracitate eminet, licet nonnullis locis occurrant terræ effœtæ & arenosæ, prope *Pefenas* & *Nemausum*, atque alibi. *Velaunorum* & *Gabalorum* agri omnibus necessariis abundant. *Rhutenorum* provincia sterilior, & montosa. *Fuxensis* regio, montana, pascuis dives. In montanis *Lavedani*, optimi & robusti equi nutriuntur. *Bigerronum* varia conditio, alia sui parte sterilis, alia frugifera. *Burdigalensis* ager optimum fert vinum. *Benearnum* vinum itidem optimæ notæ.

Montes Galliæ cum primis celebrant veteres scriptores *Cebennam*, *Montagne de Cebenes*, & *Cebenes*; *Vogefum*, hodie *Mont de fauilles*, quamquam & aliis nomenclaturis indigetatur. Separat *Burgundiam* *Alsatiâ*que à *Lotharingia*. Provomit *Mosam*, Cæsare teste, & infinitos alios fluvios, quorum plerique *Rhenum* petunt. *Gignit* *Vogesus* in valle *Leberia* argentum purum; sed, ut notat *Munsterus*, non ita multum. *Iuram*, hodie etiam magna ex parte ad *Germaniam* pertinentem, qui alibi aliis appellatur nominibus. De *Alpibus* taceo, quia hi communes Galliæ, Italiæ, utpote utramque dirimentes.

Silvæ Galliis sunt frequentes, non tamen, ut aliis in regionibus, magnæ, non densæ, non ita dumis horridæ. Apud *Cenomanos* variæ sunt, *Les Forests de Versay*, *Longoulmay*, *Perf*, *Sille*, *Charnay*, *Audain*, *Maine*, *Concise*: apud *Britannos* *Inferiores*, *De Bostblanck*, *de Toriant*, *de Guierche*; Apud *Pictonas*, *Les Forests de Mouliere*, *Dyne*, *Broffe*, *Ligne*, & aliæ. apud *Bituriges* *Silva Roberti* visitur: apud *Andegavos* *Loursaie* & *Marson*. Totus *Bononiensis* ager una quasi obsessus est silva, cujus partes, *Les bois de Surene*, *Celles*, *Hardelet*, *Dalles*, *Bourfin*. Apud *Veromandos*, haud procul *Perona*, nemora sunt *Recoigne* & *Bouhan*. Apud *Picardos*, *Bois de Baine*, *de Beaulieu*, *de la Fere*, *de Couffy*. Nec suis caret silvis *Lotharingia*, *Warnetwald*, *le Banbois*, *bois de Mondon*, *de Heyde*, *de S. Benoist*, *de la Voyge*, *Mortagne*, *Doseyne*.

Flumina Galliæ præcipua sunt, *Sequana*, *Matrona*, *Ligeris*, *Garumna*, *Rhodanus*. *Sequana*, *Seyne* vulgo, oritur in *Burgundiæ* Ducatu, & lustratis tum aliis urbibus, tum *Lutetia Parisiorum*, cui nobilissimam facit insulam, & *Rhotomago*, mare *Britannicum* vel *Normannicum* ostio satis lato irrumpit. *Æstuarium* ibi navigantibus satis periculofum, *Normannis* *La Bare* dicitur, cum mare ingressus *Sequana*, & æstu

B

ejus